

7. Мистецтвознавство, дизайн, ергономіка

УДК 72.012.8: 379.8.092.2

О.О. Сафронова

к.т.н., с.н.с., професор кафедри дизайну інтер'єру і меблів КНУТД

К.Р. Антропова

студентка дизайну інтер'єру і меблів КНУТД, м. Київ, Україна

ПІДВИЩЕННЯ КОМФОРТНОСТІ СУЧАСНОГО АЕРОПОРТУ ЗАСОБАМИ СТВОРЕННЯ ОСОБИСТОГО ПРОСТОРУ

Анотація. В роботі розглядається питання підвищення комфортності залів очікування сучасного аеропорту за рахунок створення особистого простору для пасажирів, проведений аналіз існуючих засобів створення такого простору і дана його якісна оцінка.

Ключові слова: аеропорт, зала очікування, комфорт, особистий/приватний простір.

Постановка проблеми. Транспорт є одним із найважливіших елементів економічної системи кожної країни, зростає його роль і значення в міждержавному сполученні. Авіаційний транспорт має певні переваги перед іншими його видами, тому підвищенню ефективності роботи аеропортів та їх комфортності приділяється велика увага в усіх розвинених країнах світу. Проведені нами дослідження організації зон відпочинку аеропортів України показали, що підвищення їх комфортності, забезпечення та оснащення сучасними інноваціями є актуальною проблемою. Зазначимо, що сайт SleepingInAirports.net, який ось уже 17 років поспіль оцінює світові аеропорти з точки зору комфортності для мандрівника, нещодавно оприлюднив рейтинг найкращих аеропортів 2013 року, де у топі 10-ти найгірших аеропортів Європи фігурує і київський «Бориспіль», який посів там шосте місце. Оскільки останнім часом у світі спостерігається тенденція до створення особистого простору різного рівня комфорту для пасажирів в залах очікування аеропорту, вважаємо доцільним провести аналіз і узагальнення цього досвіду для визначення перспектив його впровадження в практику дизайну інтер'єру вітчизняних аеропортів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У різноманітних публікаціях, періодичній і науковій літературі неодноразово піднімалися питання архітектурно-просторових рішень аеровокзальних комплексів, містобудівного аспекту, художніх властивостей їх інтер'єру і т.д. Висвітленню цих проблем

присвячені дослідження Ю.М. Євреїнова, М.В. Кожевїна, М. В. Комського, В.П. Локшина, М.Г. Піскова, Л.А. Яценко, Ашфорда, А. Фїлда, А. Вікарїо, Ж.В. Блока та інших. Зазначимо, що питання підвищення комфортності аеропортів засобами створення особистого простору для пасажирів автори не розглядають.

Психологічному аспекту створення особистого простору, присвячені дослідження Н.В. Чепелева, Балика Н.Р. (кандидат педагогічних наук), О.Ткаченко (кандидат психологічних наук) та інші. В роботах цих авторів не тільки визначається поняття особистого простору і його важливість для людей різного психологічного стану, але і надаються параметри цього простору, що дає можливість використовувати ці дані в інших галузях знань.

Мета роботи. Визначення особливостей формування особистого простору в інтер'єрі сучасного аеропорту.

Виклад основного матеріалу. *Приватний простір* – це простір, який людина розглядає як свою власність, а проникнення куди – як загрозу собі і замах на свою власність. З розвитком самосвідомості людини поняття *особистого простору* поширилося не тільки на їжу і територію, а й на комфортність оточення, емоційні переживання, предмети та інтелектуальну власність. [2, 3, 4]. Оскільки необхідність в особистому просторі є найдавнішим інстинктом, людина, що не може захистити свій приватний простір або змушена протягом довгого часу відчужувати від себе частину власної зони комфорту, починає відчувати сильний стрес. Часто людина, що опинилася в подібній ситуації, навіть не може зрозуміти причин появи занепокоєння, тривоги, пригніченості, безсилля і депресії.

У психології виділяють два типи людей – «інтроверт» або «екстраверт» (що означає «Інтро» – всередину, «Екстра» –назовні, «Версія» – спрямованість, прагнення, зверненість) [1]. Відповідно, інтроверсія – спрямованість (прагнення, зверненість) особистості у всередину себе, у свій внутрішній світ. Екстраверсія – спрямованість (спрямованість, прагнення) зовні, у зовнішній світ. Як правило, екстраверти більш відкриті, частіше дивляться людям в очі, легше встановлюють контакт. Вони більш експресивні і не утруднені у вираженні почуттів. Зважаючи на такі відмінності у моделях поведінки різних типів людей, можна зробити припущення, що і потреба в особистому просторі у них може відрізнятись. Межі особистого простору коливаються залежно від самої людини, її рис характеру і звичних для неї умов. Більше того, розмір цього простору залежить від національної приналежності [4].

«Великий антрополог» Едвард Холл [3,4] ще у 1966 році визначив чотири параметричні суб'єктивні зони, що характеризують особливості відносин людини з оточуючим середовищем. За даними сучасних досліджень [2] в середньому особистий простір людини дорівнює не менше 50-60 см і порушення зони особистого простору здатне визвати навіть скорочення життєдіяльності людини. Примусова комунікативна близькість спричиняє появу дискомфорту і неврозів, а вони, немов ланцюгова реакція, призводять до куди більш серйозних розладів здоров'я. В роботі запропоновано класифікацію оточуючого людину середовища на наступні просторові зони:

1. *Інтимна зона* – 15-45 см. Ця зона має дуже важливе значення, оскільки сприймається людиною як особиста власність. Вторгтися в цю зону можуть тільки найближчі – подружжя, батьки, діти, близькі друзі, родичі, домашні тварини...

2. *Особиста зона* – 46-122 см. Це відстань, на якій ми воліємо триматися від інших людей на вечірках, під час спілкування або на роботі.

3. *Соціальна зона* – 122-360 см. На такій відстані ми тримаємося від незнайомих людей, сантехніків та теслярів, які ремонтують наші будинки, листонош, продавців, нових співробітників - словом, від усіх, кого ми знаємо недостатньо добре.

4. *Публічна зона* – понад 360 см. Звертаючись до групи людей, ми воліємо стояти на такій відстані. [2]

За нашою думкою для певної кількості людей існує кореляція між поняттями комфортності зони очікування і рівнем забезпечення особистим простором. Світові дизайнерські компанії, дизайнери та групи дизайнерів вирішують проблему забезпечення пасажирів особистим простором по-різному, наприклад, – створюють індивідуальні крісла, індивідуальні компактні кімнати (бокси), облаштовують міні-готелі при аеропортах. Для виявлення потреби у створенні особистого простору в зонах очікування аеропорту м. Києва, нами було проведено анкетування серед пасажирів аеропорту Бориспіль. За результатами анкетування, зацікавленість в організації простору для очікування проявили 57% респондентів. Серед них 32% вважають створення особистого простору в зоні очікування важливим, інші проводять свій вільний час активно (кафе, ресторани, магазини). Для молоді, студентів (15-25 років), як і для людей, що займаються бізнесом, важливим є особистий простір з комунікаціями – виходом в мережу Internet, телефоном і т.п., але якщо для молоді це потрібно в основному для розваг, то для ділових людей – для роботи Люди старшого віку при довготривалому перебуванні в залі

очікування аеропорту потребують місця для відпочинку (особистий, закритий простір – наприклад: sleeperbox, кімнати у готелях при аеропортах). Отже уподобання залежать від віку і захоплень, фінансового і соціального становища пасажирів, тому розвиток такого сервісу повинний ґрунтуватися на комплексних дослідженнях потреб.

Розглянемо більш докладно новітні технологічні засоби очікування для пасажирів, що використовуються в сучасних аеропортах. Це перш за все крісла, що відрізняються не тільки дизайном, але і рівнем ізолюваності від оточуючого середовища, кількістю пропонуємих послуг.

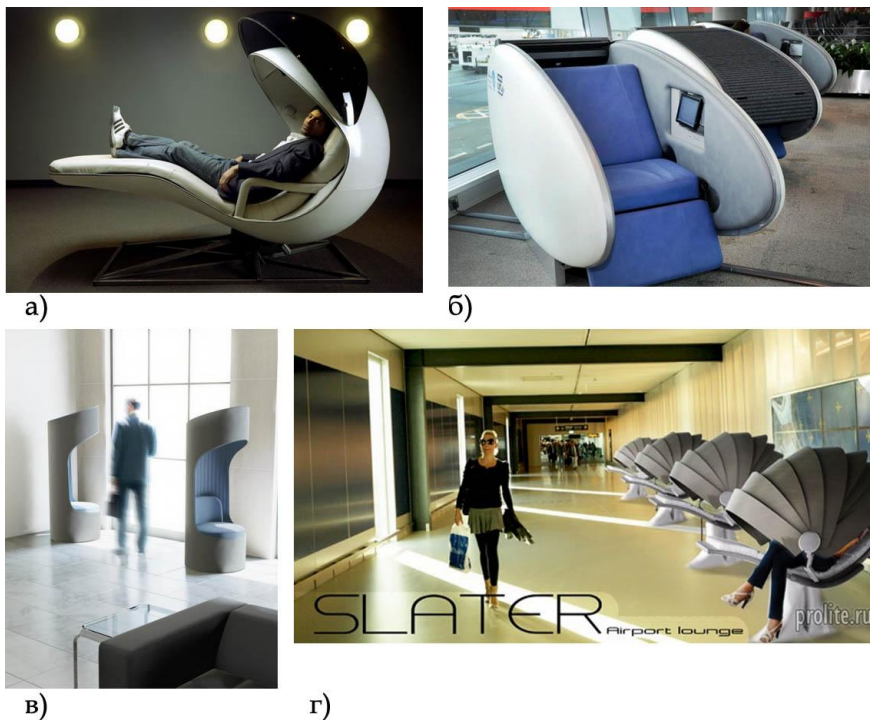

Рис. 1. Індивідуальні крісла в зонах очікування терміналів аеропортів

На рис. 1. а) представлені індивідуальні крісла компанії MetroNaps, що була заснована в 2003 як розробник спеціальних офісних крісел для відпочинку співробітників. Перші MetroNaps з'явилися в аеровокзалі канадського міста Ванкувер. Недоліки такого крісла в тому, що там можливо лише лежати. Персональне крісло в аеропорту Slater (рис. 1.г)) пропонує приватний простір, забезпечений доступом в мережу Internet, розеткою, замком, щоб не вкрали ваш багаж і навіть персональним будильником. Британські дизайнери зі студії Boss Design створили крісло з високою спинкою за назвою Sega (рис. 1. в)). Його дизайн спрямований на захист периферичного зору і нейтралізацію зовнішнього шуму. Водночас відкритий верх крісла дозволяє світлу потрапити всередину системи. Низький рівень ізоляції від навколишнього простору (лише

часткова зорова ізоляція) може компенсуватися розворотом крісла на 360 градусів для збільшення ступеня конфіденційності. На початку травня 2013 року в лаунж-зоні аеропорту Абу-Дабі з'явилися розкладні крісла GoSleep (рис.1. б)), кожне з яких має вихід в мережу Інтернет, телевізор. В той же час крісло має низький рівень ізоляції від навколишнього середовища. Найбільший рівень ізоляції і комфорту надають портативні бокси, обладнані всім необхідним для відпочинку: ліжком, тумбочкою для речей, світильником, розеткою (рис. 2, 3). Така комплектація є базовою для російського боксу площею 4 кв. м (проект Arch Group), встановленого в Шереметьєво (рис. 3).

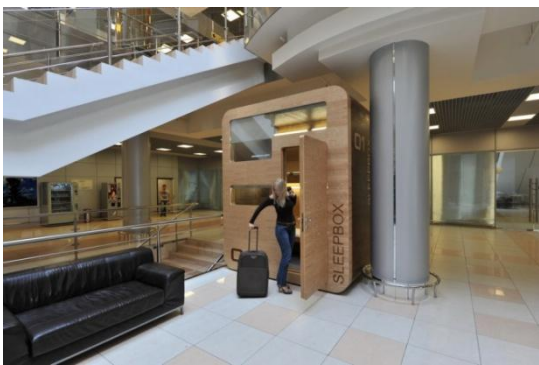

Рис.2. Sleepbox, Росія, аеропорт Шереметьєво м. Москва

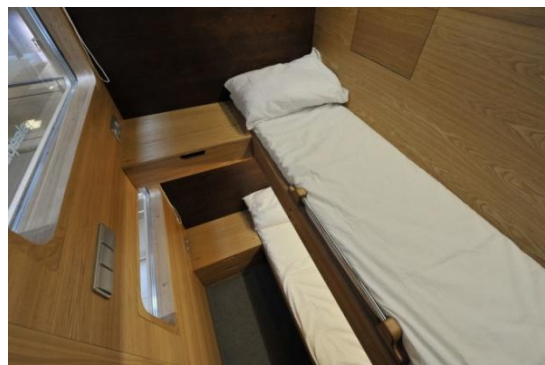

Рис. 3. Sleepbox – інтер'єрний простір

Рис. 4. Бокси Narcabs – Ментал, аеропорт м. Мюнхена

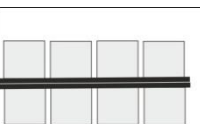
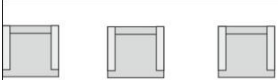
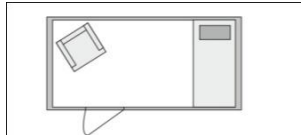
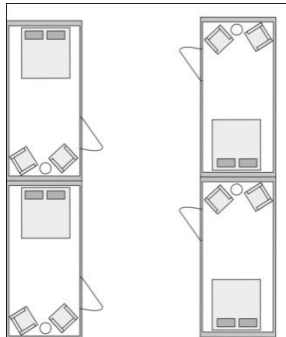
Рис.5. Готель Yotel, аеропорт м. Хітроу

Бокси такого розміру розміщують окремо або групами в різних зонах терміналу (рис. 2, рис. 3). Компанія з Yotel додала до мінімуму пропонуємих послуг телевізор, wi-fi і душову кабінку в стандартній комплектації, а в преміум-кабінці – двоспальне ліжко. Площа встановлених в Хітроу, Гетвік (Лондон) і Схіпхол (Амстердам) боксів Yotel коливається від 10 до

15 кв. м. (рис. 5). По суті, це готель, що відрізняється від звичайного тільки своїми розмірами і портативністю.

В Табл. 1 зведені результати класифікації засобів забезпечення відпочинку пасажирів в сучасних аеропортах за різними характеристиками.

Табл.1

Засоби забезпечення відпочинку	Характеристики		
	Розташування	Рівень ізолюваності	Забезпечення особистим простором
<p>Крісло (загальне)</p> 	одне біля одного, зазвичай лінійна схема розміщення	низький	мінімальне
<p>Індивідуальне крісло</p> 	окремо або одне біля одного в зонах очікування аеропорту	середній	мінімальне
<p>Індивідуальні кімнати, бокси (Sleepbox)</p> 	окремо або один біля одного в залах очікування.	високий	середнє
<p>Готелі та міні-готелі при аеропортах</p> 	у відокремленій частині терміналу в окремо виділеному просторі зазвичай коридорного типу	найвищий	високе

За таблицею комфортне перебування в приміщенні терміналу (зоні відпочинку) визначається параметрами особистого простору (мінімальне забезпечення: $r = 15-50$ см; середнє: $r = 50-125$ см; високе: $r = 125-360$ см) і рівнем його ізолюваності від оточуючого середовища.

Висновки: Результати проведених соціологічних досліджень показали актуальність питання створення особистого простору різного рівня ізольованості в інтер'єрі сучасного аеропорту. Показано, що на сьогодні вже існують засоби задоволення потреб споживачів у такому просторі, запропонована їх класифікація за рівнем комфортності перебування (в основі оцінки комфортності – рівень ізольованості).

Подальші дослідження повинні бути спрямовані на поглиблення і уточнення отриманих даних, пошук шляхів впровадження новітніх технологій і засобів відпочинку у практику проектування інтер'єру вітчизняних аеропортів. Так, розміщення таких засобів в інтер'єрі терміналу потрібно узгоджувати з загальним композиційним рішенням приміщень.

ЛІТЕРАТУРА

1. ПСИХОЛОГОС – энциклопедия практической психологии [Электронный ресурс]: Стаття «Интроверт и экстраверт» , 2013. – Режим доступа: http://www.psychologos.ru/articles/view/introvert_i_ekstravert – с экрана.
2. Валединская О. Р., Нартова-Бочавер С. К. Личное пространство человека и возможности его «измерения» // Психология зрелости и старения. М., 2002. Лето. – 60 -77с.
3. Вестник НЛП [Электронный ресурс]: Брайан Ван Дер Хорст. Эдвард Холл - великий дедушка НЛП //Вестник НЛП №7. – Режим доступа: <http://www.vestniknlp.ru/index.php?sid=250&did=794> – с экрана
4. The Hidden Dimension, New York: Doubleday, 1966 - Architecture. – 201 pages

Аннотация

В работе рассматриваются вопросы повышения комфортности залов ожидания современного аэропорта методами создания личного пространства для пассажиров, проведен анализ существующих средств создания такого пространства и дана их качественная характеристика.

Ключевые слова: аэропорт, зал ожидания, комфорт, личное/индивидуальное пространство

Annotation

This study analyzed the interior of a modern airport will consider the needs and the creation of personal space in the airport waiting rooms.

Keywords: airport, waiting room, comfort, personal / private space.